

Profilaktyka skupia się
na przeciwdziałaniu złu,
wychowanie zaś zmierza do
otwierania dziecka na dobro,
prawdę, piękno i sprawiedliwość

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

KROTOSZYN 2004

Podstawy prawne dla działań profilaktycznych w szkołach:

Ustawa z dnia 07 września 1991 r.	O systemie oświaty
Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r.	O przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z dnia 17 lipca 1997 r.)
Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r.	O ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z dnia 20 października 1994 r.)
Ustawa z dnia 26 października 1982 r.	O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z dnia 12 listopada 1982 r.)
Ustawa z 15 września 2000 r.	O postępowaniu w sprawach nieletnich
Rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2003	W sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem
Program „Zero tolerancji dla przemocy”	

Na podstawie rozporządzenia MENiS z dnia 31 stycznia 2002 r. i z dnia 26 lutego 2002 r.

1. Główne założenia szkolnego programu profilaktyki

Programem objęte są dzieci wszystkich klas Szkoły Podstawowej nr 4 w Krotoszynie w ramach lekcji wychowawczych i innych przeznaczonych na ten cel godzin.

Realizatorami programu są wszyscy wychowawcy klas, higienistka, pedagog szkolny, oligofrenopedagog, katecheci, zaproszeni goście.

Program obejmuje również pracę z rodzicami w czasie zebrań, wywiadówek i indywidualnych rozmów.

Program proponuje kształcenie dojrzałej postawy wychowanka wobec samego siebie i wobec otaczającej go rzeczywistości, kształtuje wiarę we własne siły, odwagę, twórcze działanie oraz umiejętność poszanowania własnej i cudzej godności.

Treści zawarte w nim rozbudzają świadomość, iż wszyscy mają równe prawa, choć różne są ich możliwości. Stwarza także optymalne warunki do wspólnego rozwoju osobowości dzieci zdolnych, przeciętnych, zaniedbanych wychowawczo czy przewlekle chorych.

Został tak stworzony, aby zapobiegał zagrożeniom współczesnej młodzieży i pomagał pracować nad problemami istniejącymi w społeczności naszych uczniów (agresja, wulgaryzmy, przemoc i zaniedbania wychowawcze, degradacja systemu wartości i zasad społecznych w rodzinach, brak zainteresowania nauką, używki, brak akceptacji i tolerancji, znieczulica)

Problemy zostały wyłonione dzięki anonimowym ankietom przeprowadzonym wśród uczniów, rodziców i nauczycieli. Program będzie ewaluowany ankietami na pierwszym i ostatnim poziomie nauczania.

Czynniki ryzyka wpływające na powstawanie zachowań destrukcyjnych:

- słaba więź z rodziną, szkołą, kościołem
- niepowodzenia szkolne
- przynależność do problemowych grup rówieśniczych
- aprobata dla zachowań destrukcyjnych u rówieśników i dorosłych
- poczucie osamotnienia
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych

Czynniki chroniące przed zachowaniami destrukcyjnymi:

- silna więź społeczna, rodzinna
- budowanie pozytywnych więzi ze szkołą
- dezaprobata rówieśników i dorosłych wobec zachowań problemowych (odbiegających od norm społecznych)
- czynne uczestnictwo w życiu rodziny, szkoły, kościoła lub innych instytucji prospołecznych
- właściwy monitoring ze strony rodziców

- rzetelna wiedza na temat środków uzależniających
- organizowanie czasu wolnego dla dzieci

Zachowania ryzykowne i ich przyczyny

Rodzaj zachowania	Przyczyny	Czynniki chroniące
Wulgaryzmy, brak kultury osobistej	<ul style="list-style-type: none"> - ubóstwo językowe - brak reakcji dorosłych - złe relacje rodzic - dziecko - wzorce w mediach - manifestowanie dorosłości - obyczaj środowiskowy - wzorce wyniesione z domu - chęć dominacji nad grupą 	<ul style="list-style-type: none"> - zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, aktywność, ciekawość poznawcza - pozytywne wzorce dorosłych - opieka dorosłych - autorytety, szacunek wobec norm społecznych - ukierunkowanie zainteresowań - edukacja multimedialna - autorytety, wspomagająca grupa rówieśnicza, opieka dorosłych - silna więź z rodzicami, zainteresowanie i opieka dorosłych - stosunki partnerskie w domu i szkole
Zachowania agresywne	<ul style="list-style-type: none"> - negatywne wzorce w mediach, rodzinie i w środowisku - sposób na odreagowanie stresu, sposób na rozwiązanie problemów (spraw) - chęć dominowania i zaistnienia w grupie - moda na agresję - odpowiedź na prowokacje 	<ul style="list-style-type: none"> - właściwy dobór programów telewizyjnych (opieka rodziców), asertywność - znajomość sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach, świadomość istnienia osób, które mogą pomóc, więź z rodzicami - świadomość poczucia własnej wartości, silna więź z rodzicami, uświadomienie grupie konsekwencji agresywnych zachowań - asertywność - znajomość konsekwencji swojego zachowania, wizerunku, komunikowanie się, znajomość

<p>Brak zainteresowania nauką</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niejasne kryteria oceniania - mała atrakcyjność lekcji, monotonia - relacje uczeń - nauczyciel - mała atrakcyjność treściowa programu - brak stosowania zasad indywidualizacji - uboga baza środków dydaktycznych - lenistwo - zbyt wygórowane wymagania ze strony rodziców - brak zainteresowania ze strony rodziców 	<p>sposobów asertywnych zachowań</p> <ul style="list-style-type: none"> - jasne kryteria oceniania - uatrakcyjnienie lekcji, stosowanie ciekawych metod - podmiotowość ucznia w procesie dydaktycznym - odpowiedni dobór programu - indywidualne podejście do ucznia - poszukiwanie sponsorów, gromadzenie środków dydaktycznych we własnym zakresie - aktywizująca rola domu, wzbudzanie ciekawości poznawczej, zainteresowanie nauką i własnym rozwojem - świadomość rodzica dotycząca możliwości dziecka - uświadomienie rodzicom konsekwencji wynikających z braku zainteresowania dzieckiem
<p>Wagary</p>	<ul style="list-style-type: none"> - trudności w nauce - uległość wobec kolegów, strach - nuda na lekcjach - brak dyscypliny - chęć zaimponowania 	<ul style="list-style-type: none"> - oferowanie pomocy ze strony nauczycieli, zespoły wyrównawcze - udzielanie wsparcia ze strony rodziców, nauczycieli, uczniów - uatrakcyjnienie lekcji, stosowanie ciekawych metod - wpojenie szacunku dla nauczycieli i innych osób - indywidualne podejście do ucznia, zauważenie mocnych i słabych

		stron każdego dziecka na lekcji
Palenie papierosów, picie alkoholu, zażywanie innych środków psychoaktywnych	<ul style="list-style-type: none"> - ciekawość - wpływ reklamy w mediach - wzorowanie się na dorosłych - sposób na odreagowanie - moda, szpan - nuda, przekora, bunt - sytuacja domowa - negatywny wpływ grupy rówieśniczej 	ukazanie pozytywnych wzorców, zachowań, asertywność, krytyczny stosunek do reklam w mediach, znajomość pozytywnych sposobów odreagowania w sytuacjach trudnych, silna więź z rodzicami, udział w programach profilaktycznych, udział w konkursach prozdrowotnych, aktywny udział w życiu klasy, szkoły (koła zainteresowań, działalność społeczna), pozytywny wpływ grupy rówieśniczej, opieka dorosłych, ukazanie pozytywnych autorytetów

Zasadniczy kierunek profilaktyki to eliminacja czynników ryzyka i wzmacnianie czynników chroniących.

SZKOŁA – DOM – ŚRODOWISKO LOKALNE

Strategie programu profilaktyki:

1. *Strategia informacyjna* – jej celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru.

2. *Strategia edukacyjna* – jej celem jest pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności życiowych, tj. nawiązywania kontaktów z ludźmi, szerzenia idei tolerancji i akceptacji, wpajanie wartości, uwrażliwienie na krzywdę i chęć niesienia pomocy innym, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów wewnętrznych, przeciwstawianie się naciskom otoczenia (asertywność).

3. *Strategia alternatyw* – pomoc w zaspokajaniu potrzeby sukcesu, przynależności, satysfakcji życiowej poprzez zaangażowanie w działalność artystyczną, społeczną, charytatywną i sportową.

4. *Strategia interwencyjna* - pomoc uczniom w rozwiązywaniu problemów, wspieranie w sytuacjach kryzysowych.

5. *Strategia zmniejszania szkód* – adresatami tych działań są grupy najwyższego ryzyka, wobec których zawiodła wczesna profilaktyka, interwencje.

2. Cel główny:

Ochrona ucznia przed zakłóceniami rozwoju czyli przed podejmowaniem zachowań hamujących lub niszczących rozwój oraz kształtowanie u wychowanka optymalnych sposobów właściwego postępowania

Cele szczegółowe programu:

- Propagowanie zdrowego stylu życia i drogi do satysfakcji osobistych
- Dostarczenie informacji na temat zagrożeń
- Wskazanie możliwości unikania tych zagrożeń i sposobów radzenia sobie z nimi
- Kształtowanie postaw i zachowań ułatwiających dobre funkcjonowanie w środowisku rówieśniczym dzieci z dysfunkcjami.

3. Zasady zastosowane w realizacji programu:

- Dostosowanie treści do wieku uczniów i ich indywidualnych potrzeb i możliwości
- Inspirowanie uczniów do szukania odpowiedzi na przedstawione do dyskusji zagadnienia
- Umożliwienie swobody wypowiedzi bez oceny.

4. Metody pracy

Praca zapewniająca nade wszystko bezpieczeństwo uczniom. Przestrzeganie następujących standardów etycznych.

- Respektowanie podmiotowości uczestników programu
- Poszanowanie ich godności i indywidualności
- Ochrona prywatności i zapewnienie dyskrecji
- Uwzględnienie wieku i poziomu rozwoju uczestników
- Uwzględnienie ich systemu wartości i stopnia wrażliwości

5. Materiały pomocnicze:

1. Ulotki
2. Broszury
3. Filmy edukacyjne
4. Ankiety ewaluacyjne

- Drugi elementarz czyli program siedmiu kroków
- „Jak żyć z ludźmi” (umiejętności personalne) – program profilaktyczny dla młodzieży

literatura fachowa:

- Rogel E. Vogler, Wayne R. Bartz – „Nastolatki i alkohol”
- Pasek M. – „Narkotyki przy tablicy”
- Zatoński W. – „Jak rzucić palenie”
- Gordon T. – „Wychowanie bez porażek w szkole”
- Akademia Sztuk Społecznych – „Wychowanie przeciw przemocy”
- Król T. – „Wędrując ku dorosłości”
- Melibruda J. - „Tajemnica ETOH”
- Pacewicz A. – „Jak pomóc dziecku nie pić”

6. Skuteczność programu

Skuteczność programu zależy od poziomu profesjonalizmu osób realizujących zajęcia profilaktyczne, jak również od stosowania się do następujących zasad:

- informacje powinny być rzetelne i rzeczowe, dostosowane do poziomu rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego
- zbyt wczesne wkraczanie z informacjami na temat zagrożeń może podsuwać pomysły na niepożądane zachowania
- informacje dotyczące zagrożeń nie powinny być zbyt szczegółowe
- w grupach młodszych dzieci, będących na wczesnym etapie procesu socjalizacji, ćwiczenie umiejętności powinno być poprzedzone uczeniem wartości i norm społecznych.

7. Podejmowanie interwencji w sytuacjach szczególnych zagrożeń

Działania podejmowane w sytuacjach wystąpienia zachowań agresywno- przemocowych mają na celu zmianę zachowań sprawców i ofiar agresji.

System reagowania uwzględnia następujące założenia:

- Należy reagować na każdą sytuację, w której występuje agresja i przemoc i wnikliwie ją rozpatrywać- brak reakcji komunikuje uczniom, że mają prawo tak się zachowywać
- Doraźne sytuacje wymagają szybkiej i zdecydowanej interwencji
- Ważne jest wykazywanie troski o ucznia(dotyczy to zarówno ofiary jak i sprawcy). Nie należy potępiać ucznia, ale wskazywać na zachowania nieaprobowane, wyrażać brak zgody na stosowanie agresji i przemocy
- Konieczne jest współdziałanie z innymi nauczycielami i udzielanie sobie nawzajem wsparcia

Osoba podejmująca interwencję powinna:

- Reagować stanowczo
- Mówić prosto i jasno
- Unikać okazywania niepewności
- Szanować ucznia(mówić o zachowaniu, nie o osobie)
- Traktować sprawcę jako osobę, która może sama wziąć odpowiedzialność za swoje czyny
- Szanować ucznia (mówić o zachowaniu, nie o osobie)
- Użyć siły- jeśli to konieczne- ale tylko tyle ile potrzeba np. do rozdzielenia bijących się uczniów

W przypadku braku efektu interwencji doraźnej nauczyciel powinien podjąć dalsze działania:

1.Przeprowadzić rozmowę z uczniem(uczniemi) o jego zachowaniu

- Jeżeli w zdarzeniu przemocy uczestniczy więcej niż jedna osoba, należy rozmawiać z każdym z osobna, zaczynając od lidera grupy
- Miejscem rozmów powinno być pomieszczenie zapewniające spokój i brak świadków
- Nauczyciel powinien jasno określić cel rozmowy i zachowanie ucznia, które jest powodem rozmowy
- Nauczyciel powinien zapewnić ucznia, że chce mu pomóc
- Sprawca(sprawcy) musi otrzymać od nauczyciela jasny komunikat o braku akceptacji zachowania agresywno- przemocowego
- Należy dać uczniowi szansę wypowiedzenia się na temat zachowania będącego powodem interwencji
- Nauczyciel powinien stosować aktywne metody słuchania(słuchający „odbija” kwestie wypowiedzane przez mówiącego, reaguje na nie

- Omówić z uczniem skutki przejawianych przez niego zachowań oraz poinformować o potrzebie spotkania z rodzicami

2. Omówić z rodzicami zachowanie dziecka i ustalić strategię współpracy rodziców ze szkołą:

- Pozyskać ich do współpracy
- Ustalić jej zasady
- Opracować wspólnie z rodzicami projekt kontraktu dla dziecka, określić w nim zachowania nieakceptowane, oczekiwania wobec dziecka
- Ustalić katalog kar lub wykonania zadań określonych w kontrakcie
- Ustalić hierarchię konsekwencji oraz zasady odzyskiwania przywilejów

3. Wspólnie przyjąć ostateczną wersję kontraktu

4. Monitorować realizację kontraktu.

W przypadku niewywiązywania się z przyjętego kontraktu szkoła powinna podjąć dalsze działania, w tym wynikające z przepisów prawa

8. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia:

1. Przerwanie zachowania agresywnego
2. Poinformowanie wychowawcy o zdarzeniu
3. Przeprowadzenie przez wychowawcę rozmowy z uczniem(uczniemi) w obecności nauczyciela – świadka zdarzenia-(zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocenienie zdarzenia i wyciągnięcie wniosków)
4. Sporządzenie notatki(opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany)
5. Poinformowanie rodziców, uczestników zdarzenia o zaistniałej sytuacji
6. Zgłaszanie powtarzających się sytuacji do pedagoga oraz dyrektora szkoły
7. Natychmiastowe powiadomienie przez wychowawców pedagoga i dyrektora szkoły o przypadkach szczególnie drastycznych zachowań agresywnych(stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia)
8. Ustalenie przez wychowawcę w porozumieniu z pedagogiem i dyrektorem szkoły sankcji w stosunku do ucznia, w oparciu o Statut Szkoły
9. Przekazanie rodzicom pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia(uczniów) konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.

9. Ewaluacja programu

Uczeń w wyniku realizacji programu:

10. Radzi sobie z przejawami przemocy (zminimalizowanie zachowań agresywnych)
11. Wie jakie obowiązują normy zachowania i stara się je przestrzegać
12. Potrafi być asertywny – umie powiedzieć **NIE**
13. Zna swoją wartość, decyduje o sobie i potrafi ponieść konsekwencję własnych decyzji
14. Jest otwarty na siebie i na innych, zdaje sobie sprawę z zagrożeń otaczających nas w świecie
15. Ma świadomość, że wszyscy mają równe prawa, choć różne są ich możliwości
16. Przyjmuje zasady integracji dzieci niepełnosprawnych.

ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
<p>Środowisko społeczne i normy w nim występujące, promujące dane wzorce zachowań</p> <ul style="list-style-type: none"> - negatywne wzorce w mediach - brak szacunku dla tradycji i norm społecznych - fałszywe przekonania o rzeczywistości – - stereotypy 	<ul style="list-style-type: none"> - uczyć krytycznego stosunku do mediów - uczyć i umacniać szacunek wobec norm, wpajać zasady współżycia społecznego - obalenie stereotypów 	<ul style="list-style-type: none"> - zorganizować debatę klasową na temat roli mediów w kształtowaniu negatywnych wzorców zachowań - wycieczki do muzeum, rozmowy z uczniami, wzór nauczyciela - tematyka integracji na lekcjach wychowawczych, udział w dniach integracji 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy klas, zaproszeni goście, rodzice - nauczyciele, pedagog, wszyscy pracownicy szkoły - wychowawcy klas
<p>Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole</p> <ul style="list-style-type: none"> - nuda na lekcjach - brak dyscypliny na lekcjach - brak kontaktu z rodzicami uczniów - stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej - brak poszanowania regulaminu szkolnego 	<ul style="list-style-type: none"> - eliminować nudne lekcje poprzez upowszechnienie aktywizujących metod nauczania - podnieść umiejętności i wiedzę nauczycieli w zakresie pracy z dzieckiem nadpobudliwym - nawiązywać kontakt z domem rodzinnym ucznia, zwiększyć częstotliwość kontaktu z domem rodzinnym ucznia - podnieść stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców - rozszerzyć zakres form pomocy pedagogiczno – psychologicznej dla rodziców - egzekwować przestrzeganie regulaminu szkolnego 	<ul style="list-style-type: none"> - uczestniczyć w formach doskonalenia zawodowego na temat metod aktywizacji uczniów na lekcjach - uczestnictwo w formach doskonalenia zawodowego - wysyłać wezwania przez szkołę, przeprowadzić indywidualne spotkania z rodzicami (obowiązkowo dotyczy przypadków negatywnych zachowań ucznia) - opracować i realizować tematykę pedagogizacji rodziców uczniów (dla różnych poziomów nauczania) - opracować informacje bibliograficzne na tematy psychologiczno – - pedagogiczne, pozyskać materiały informacyjne, udostępnić je rodzicom - pedagogizacja (warsztaty, referaty, dyskusje) - aktualizować zapisy w regulaminie oraz analizować go z uczniami i rodzicami, stosować system nagród i kar 	<ul style="list-style-type: none"> - chętni nauczyciele, zaproszeni goście - pedagog, wychowawcy klas - wychowawcy klas, pedagog - wychowawcy klas, pedagog, zaproszeni goście - pedagog, biblioteka, zainteresowani nauczyciele - wychowawcy klas, pedagog, zaproszeni goście - wychowawcy klas, nauczyciele, komisja opracowująca Wewnętrzny System Oceniania

<p>Grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> - uległość wobec grupy - przemoc i agresja 	<ul style="list-style-type: none"> - eliminować istnienie negatywnych grup rówieśniczych - integrować zespoły klasowe - ograniczyć zjawiska przemocy i agresji wśród uczniów - podnieść umiejętności i wiedzę nauczycieli, uczniów na temat sposobów radzenia sobie z emocjami, stresem i zagrożeniem 	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzić badania socjometryczne w klasach - przeprowadzić obowiązkowe zajęcia wychowawcze integrujące zespoły klasowe - inicjować klasowe przedsięwzięcia służące integracji zespołów uczniowskich (wycieczki, wyjścia, imprezy) - zdiagnozować miejsca oraz sytuacje występowania przemocy i agresji w szkole, przeprowadzić badania socjometryczne lub ankietowe w klasach, nawiązanie współpracy z psychologiem - przeprowadzić zajęcia wychowawcze na temat kształtowania prawidłowych postaw oraz ćwiczenia umiejętności zachowania się w sytuacji stresu, frustracji oraz zagrożenia, uczenie zachowań asertywnych 	<ul style="list-style-type: none"> - pedagog, wychowawcy klas - wychowawcy klas - dyrekcja, wychowawcy klas - pedagog, wychowawcy - wychowawcy
<p>Słabe wyniki w nauce</p> <ul style="list-style-type: none"> - lenistwo - nieodpowiednia organizacja czasu - niska samoocena uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizować uczniów - umożliwić zdobycie nowych umiejętności - uczyć efektywnego wykorzystania czasu - podnieść samoocenę uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> - nagradzać aktywność uczniów - stosować metody aktywizujące w pracy z uczniami - praca z uczniem zdolnym i słabym - efektywne wykorzystanie czasu pracy na lekcji, uczyć gospodarowania własnym czasem - wykorzystywać elementy motywacji w systemie oceniania - nagradzać uczniów za rzeczywiste osiągnięcia i umiejętności - stworzyć zespoły wyrównawcze 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy, opiekunowie kół - wychowawcy, nauczyciele - wychowawcy, nauczyciele - wychowawcy, nauczyciele - nauczyciele, pedagog, wychowawcy - nauczyciele, wychowawcy - dyrekcja

<p>- poziom absencji na zajęciach w szkole</p>	<p>- ograniczyć rozmiary absencji uczniów na lekcjach</p>	<p>- stworzyć możliwość osiągnięcia sukcesów przez każde dziecko na miarę jego możliwości</p> <p>- organizować prezentacje osiągnięć uczniów</p> <p>- zapoznać uczniów i rodziców ze Statutem Szkoły w zakresie praw i obowiązków uczniów oraz z WSO</p> <p>- monitorować absencję uczniów w szkole</p> <p>- kierować uczniów na zajęcia OIK i PCPR</p> <p>- wspomagać rodziców w nawiązywaniu kontaktu z PPP w kwestiach orzecznictwa</p> <p>- opracować rejestr uczniów posiadających orzeczenia PPP i monitorować realizację zaleceń</p>	<p>- wychowawcy, nauczyciele</p> <p>- opiekunowie gablot szkolnych, wychowawcy</p> <p>- wychowawcy</p> <p>- wychowawcy, pedagog</p> <p>- wychowawcy, pedagog</p> <p>- pedagog</p> <p>-pedagog</p>
<p>- brak umiejętności radzenia sobie z trudami życia</p>	<p>- dostarczyć uczniom wiedzę o konsekwencjach zachowań dysfunkcyjnych</p> <p>- aktywizować system wartości przeciw zachowaniom dysfunkcyjnym</p>	<p>- przeprowadzać lekcje wychowawcze na temat przyjaźni, miłości, szczęścia rodzinnego – wartości najbardziej cenionych przez uczniów</p> <p>- wykorzystywać uczestnictwo dzieci w działalności społecznej</p> <p>- podjąć na lekcjach wychowawczych tematykę odpowiedzialności prawnej i moralnej</p>	<p>- wychowawcy</p> <p>- nauczyciele</p> <p>- wychowawcy, katecheci</p>
<p>- brak alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu</p>	<p>- ukazywać alternatywne sposoby organizowania życia</p>	<p>- zorganizować różne formy zajęć pozalekcyjnych po rozpoznaniu zapotrzebowania na nie wśród młodzieży</p>	<p>- wychowawcy</p>

<p>Dostęp do środków i substancji psychoaktywnych</p> <p>- moda na „branie”, palenie i picie</p> <p>- brak umiejętności zachowań integracyjnych i asertywnych</p>	<p>- dostarczyć uczniom i ich rodzicom wiedzę na temat konsekwencji „brania”, palenia, picia</p> <p>- kontynuować realizację programów profilaktycznych</p> <p>- upowszechnić wśród uczniów znajomość zachowań asertywnych i asymilacyjnych</p> <p>- utrudniać uczniom dostęp do środków psychoaktywnych</p>	<p>- gromadzić materiały, nowoczesne środki dydaktyczne na temat profilaktyki uzależnień</p> <p>- przeprowadzać lekcje wychowawcze na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami</p> <p>- przeprowadzić pedagogizację rodziców nt. zagrożeń uzależnieniami i profilaktyki uzależnień</p> <p>- zorganizować zajęcia dla uczniów z zakresu uzależnień</p> <p>- nasilić propagandę wizualną nt. uzależnień</p> <p>- pozyskać i przeprowadzić program z zakresu profilaktyki uzależnień</p> <p>- przeprowadzić lekcje wychowawcze nt. zachowań asertywnych i integracji społeczeństwa</p> <p>- zabezpieczyć szkołę przed wnoszeniem i handlem na jej terenie narkotykami</p>	<p>- higienistka, pedagog</p> <p>- wychowawcy, zaproszeni goście, pedagog, higienistka</p> <p>- pedagog</p> <p>- pedagog, higienistka, opiekun koła PCK</p> <p>- higienistka, pedagog, pozyskać współpracowników z PPP, poradni specjalistycznych</p> <p>- zainteresowani nauczyciele</p> <p>- wychowawcy, pedagog</p> <p>- dyrekcja, wychowawcy, pedagog</p>
--	--	--	---